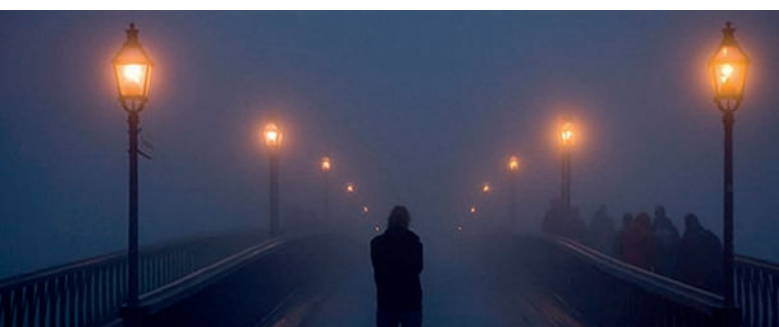

Eigen of combinet: de eeuwige discussie

Te veel complicaties, extra kosten bij OVL-werkzaamheden en een verplichte winkelne-ring bij netbeheerders: al jaren klagen gemeenten over de nadelen van het combinet. Een solonet zou uitkomst kunnen bieden, maar het einde van de discussie is nog lang niet in zicht.

• door Rien Kort

De combikabel is al jaren een bron van ergernis onder veel gemeenten. Deze verouderde techniek is steeds minder geschikt voor OVL vanwege een toenemend aantal technische en financiële knelpunten, zo luidt de algemene opvatting. Denk maar aan de lange responstijden bij storingen, de buitenproportionele tarieven en de technische beperkingen bij aansturing en energiemeting van de openbare verlichting. “Overleg met de netbeheerders heeft in de afgelopen jaren niet tot het gewenste resultaat geleid”, vertelt de aan dit initiatief verbonden Ron Nadort van de gemeente Heerhugowaard. “Daarom heeft het IGOV in 2013 een nieuw initiatief gelanceerd: UCON (Uitfasering Combikabel OVL Nederland). Dit initiatief beoogt omzetting naar solonetten en wenst het combinet voor OVL uit te faseren.”

Voor de realisatie van dit plan is het noodzakelijk om 100.000 km aan solokabel te leggen. “Werkgelegenheid, sociale veiligheid en de verkeersveiligheid varen er wel bij en bovendien worden de maatschappelijke kosten gehalveerd.”

Gebrek aan kennis

Ondanks deze verwachte voordelen is ruim driekwart van de bijna vier miljoen lichtmasten in Nederland nog steeds aangesloten op een combikabel. Als het solonet zoveel voordelen met zich meebrengt en klachten over het combinet de pan uitrijzen, waarom zijn alle gemeenten er dan nog niet massaal op overgegaan? Volgens Nadort ligt dit aan een aantal factoren: “Het ontbreekt een deel van de gemeenten aan de benodigde kennis voor het overtuigen van een bestuur. De onterechte vrees dat er extra

mankracht moet worden aangetrokken om de nieuwe installatie te beheren, speelt ook mee. Terwijl het beheer, net als het ontwerp, kan worden uitbesteed, want ook een netbeheerder is genegen om het gemeentelijk solonet te beheren.” Verder verschilt de financiële onderbouwing per gemeente en is de installatieverantwoordelijkheid niet overal goed geregeld. Nadort verwacht dat de komst van gelijkstroom als voeding voor openbare verlichting een einde maakt aan de discussie. “Een solonet is in dat scenario de enige optie die je nog hebt. Gelijkspanning in de huidige distributiekabel van de netbeheerder, dat zal niet gaan.”

Rechtszaak

Onenigheid over het eigendom van het ondergrondse kabelwerk en de aangesloten lichtmasten is jarenlang de inzet geweest van een voortslepende rechtszaak tussen netwerkbeheerder Enexis, de provincies Groningen en Drenthe en 27 gemeenten. Aanleiding was de eenzijdige opzegging door de overheden van het stokoude onderhoudscontract van 140.000 lichtmasten. De beheerder vocht de opzegging via de rechter aan en claimde tegelijkertijd het eigendom van het net én de aangesloten lantaarnpalen. Uiteindelijk stelde de rechter de overheden in het gelijk wat betreft het eigendom van de lichtmasten en het annuleren van de overeenkomst. Het net blijft in het bezit van de netbeheerder. OVL-specialist Harry van der Wal van de gemeente Groningen (geen belanghebbende in deze zaak, red.) raakte betrokken bij deze zaak als getuige-deskundige. “Een dergelijk aantal lichtmasten is goed

voor een miljoenenomzet. Aanbesteding volgens Europese normen is daarom niet meer dan wenselijk. Dankzij de uitspraak van de rechter is dit nu wel mogelijk. Er is nu sprake van een meer concurrerend karakter, en dat pakt voordeliger uit voor de overheden.”

Principes kosten geld

De stad Groningen heeft geen discussie over het eigendom van het openbare verlichtingsnet. Bij de verkoop van het energiebedrijf van de gemeente Groningen is het OVL-net bij de gemeente gebleven. “De autonomie van een eigen net weegt voor ons zwaarder dan de fikse vervangingsinvesteringen die regelmatig noodzakelijk zijn. Bij storingen hebben we bijvoorbeeld een grotere invloed op de snelheid waarmee herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd.” Het verwijderen en verplaatsen van lichtmasten is bovendien veel goedkoper. “Toegegeven, bij een combinat hoeft je niet de installatieverantwoordelijkheid op je te nemen, of de herstel- en vervangingskosten te betalen. Gemeenten met een gebrek aan budget, kennis en mankracht kiezen daarom sneller voor deze optie. Wij hanteren echter het beleidsprincipe dat we burgers zo vlot en zo goed mogelijk van dienst willen zijn, en principes kosten nou eenmaal geld.”

Solo te duur

Een gemeente die mede om financiële redenen heeft gekozen voor het aanhouden van een combinat, is Nieuwegein. Hoewel deze onlangs ook op een tweesprong stond. Bij de aanleg van het bedrijventerrein Het Klooster zijn de mogelijkheden onderzocht om in dit gebied een eigen net aan te leggen. Beheerder Gijs Koppers van de gemeente Nieuwegein was hierbij betrokken: “De aanleg, het beheer en het onderhoud van een eigen net bleken na uitvoerig onderzoek te duur uit te vallen, dus kiezen we hier ook voor een door Stedin onderhouden combinat.” Een eigen net is essentieel bij het snel afhandelen van storingen in het net, geeft hij toe: “We zijn afhankelijk van de doorlooptijden van de netbeheerder. Dat is niet altijd even ideaal. Door regelmatig met Stedin om tafel te gaan, oefenen wij als gemeente alsnog invloed uit op het door hen gevoerde storingsbeleid.” De risico’s op het vlak van de sociale en verkeersveiligheid zijn volgens Koppers te verwaarlozen: “Stedin en Eneco handelen alles naar tevredenheid af. Bovendien ligt de oorzaak van een groot aantal mankementen binnen openbare verlichting mede bij defecte lampen en armaturen. In die gevallen kunnen wij sturen op een snel herstel, aangezien we dan direct met de aannemer in contact staan. Investeren in innovatieve armaturen, led-technologie en dynamische verlichting moet Nieuwegein verder behoeden voor een terugval in de kwaliteit van de openbare verlichting.”

Niet zalmakend

Rick Poulussen is werkzaam bij netbeheerder Enexis, één van de leden van brancheorganisatie Netbeheer

Nederland, die regelmatig overleg voert met door het IGOV vertegenwoordigde OVL-eigenaren. Discussies over combi- en solonetten komen meer dan eens voorbij aan de vergadertafel. Een hot item aan de kant van de gemeenten is de en blijft de vermeende storingsgevoeligheid van combinetten en de lange responstijd aan de kant van de netbeheerders. Met solonetten kunnen een hoop problemen worden voorkomen, meent een deel van gemeenten, maar deze oplossing is niet zalmakend, aldus Poulussen: “Eigenlijk hebben zowel combi- als solonetten voor- en nadelen. Wanneer het gaat om de kans op fouten, dan is combi de beste keus. Voor het herstellen van storingen is de solo-oplossing in het voordeel.”

Geen zware voorkeur

Poulussen herkent de wens om over te stappen op solonetten. “De vraag is of is deze wens wordt ingegeven door feiten of meer door het gevoel onafhankelijk te zijn van de netbeheerder.” Vaak gehoorde klachten, zoals de lange herstellertijden en de onhandige communicatie, verdienen en krijgen zeker aandacht, maar staan feitelijk los

‘Lokale historie bepaalt vaak’

van het type net, stelt hij. In de praktijk bemerkt Poulussen dat er geen zware voorkeur uitgaat naar een combi- of een solonet. “Vaak bepaalt de lokale historie welk net in een bepaald gebied wordt toegepast. Wel kiest Enexis bij nieuwe situaties voor de solo-uitvoering.”

Joris Dijkstra maakt namens het IGOV deel uit van het overleg tussen gemeenten en netbeheerders. Volgens hem kende het onderhoud een moeizame start (‘twee partijen die lijnrecht tegenover elkaar stonden’), maar tegenwoordig is er sprake van meer toenadering. “De grenzen liggen minder strak. Uiteindelijk wil iedereen het beste voor BV Nederland.” Ondanks de meer gemoedelijke toon waarin de beraadslagingen plaatsvinden, blijven lastige discussiepunten bestaan. Zo ook deze discussie rondom combi- en solonetten. Door middel van een uitvoerig communicatieplan wil de werkgroep niet alleen de buitenwacht op de hoogte houden, maar ook informeren over belangrijke aspecten met betrekking tot kabelnetwerken. Inhoudelijk wordt er het komende jaar meer body gegeven aan de discussie over combi- en solonetten. “Momenteel hebben we een structuur van vastgestelde onderwerpen die onze prioriteit hebben. Ook het netwerkverhaal heeft hierin onze aandacht. Welk vervolg dit gaat krijgen in het overleg, moet nog nader worden bepaald.”

www.igov.nl

IGOV Kort

- Op 12 november 2015 organiseert IGOV voor haar deelnemers van overheden en marktpartijen een excursie naar lichtfestival GLOW in Eindhoven.

www.gloweindhoven.nl